

ДЕМОГРАФІЧНІ ТА МІГРАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Гураль Г. А., здобувач вищої освіти групи МЕН 5/1

Миколаївський національний аграрний університет

В Україні міграційні процеси по-різному впливають на її демографічний розвиток, участь у міжнародному поділі праці, вихід на європейський та світовий ринки, соціальну та національну безпеку. Основне з найперших завдань полягає в збереженні державного суверенітету, територіальної цілісності України й інтеграції до європейського економічного та міграційного простору. Аналіз та врахування сучасних міграційних тенденцій у нашій державі в контексті участі України в європейському та світовому міграційному просторі розглядається як один із важливих чинників формування власної національної політики. Ця проблема і безпосередньо, і опосередковано перебуває в площині національної безпеки України. Миколаївська область є однією з ланок в цьому питанні для України.

Мета роботи полягає у дослідженні викликів та загроз, що спричинили масові міжрегіональні та міждержавні міграційні переміщення населення в Україні та конкретно в Миколаївській області, загальних підходів до вивчення загроз сучасних міграційних процесів, реалізації заходів державної міграційної політики щодо їх попередження і розв'язання.

Міграційні процеси є, свого роду, демографічною та демоекономічною «інвестицією» в регіони-реципієнти і, навпаки, спричиняють старіння населення та погіршення трудовесурсного потенціалу в регіонах-донорах. Особливо велике значення міграція має як фактор урбанізації, що є невід'ємним джерелом кількісного і якісного зростання населення. Міграція як соціальний феномен та суспільне явище потребує регулювання з боку державних структур, інакше вона трансформується в некеровану соціальну систему. Загальновідомо, що міграційна система, яка стихійно народжується і розвивається, може набути небажаних стабільних параметрів і тенденцій,

конкретного змісту та певної спрямованості, які призводять до негативних наслідків [1].

Згідно з дослідженнями Міжнародної організації з міграції, кожен другий молодий українець віком від 20 до 35 років виявляє бажання емігрувати з України, а вікова структура українських емігрантів за п'ятьма віковими групами має такий вигляд: мігранти у віці 15–19 років – 3%, 20–24 роки – 15%, 25–34 роки – 34%, 35–44 роки – 31%, 45 років і старше – 17% [2].

За даними , на 1 січня 2021 р. чисельність наявного населення м. Миколаєва становила 490,8 тис. осіб (42,7% населення області) і впродовж 2020 р. зменшилася на 2,8 тис. осіб, що у розрахунку на 1000 наявного населення становило 5,7 особи. Скорочення спостерігалось в усіх внутрішньоміських районах. Природний рух населення в 2021 р. характеризувався суттєвим перевищенням кількості померлих над кількістю живонароджених: на 100 померлих – 61 живонароджений.

Таблиця 1 Демографічні процеси Миколаївської області

Показники	Всього, осіб		2020 р. у % до 2019 р.	На 1000 осіб ²	
	2020 р.	2019 р.		2020 р.	2019 р.
Кількість живонароджених	4094	4314	94,9	8,3	8,7
Кількість померлих	6737	6904	97,6	13,7	14
у тому числі дітей у віці до 1 року	33	25	132	7,93	5,73
Природний приріст (+), скорочення (-) населення	-2643	-2590	102	-5,4	-5,3

Рівень природного скорочення порівняно з 2019р. збільшився з 5,3 до 5,4 особи у розрахунку на 1000 наявного населення при зниженні рівнів народжуваності (з 8,7 до 8,3 особи) і смертності (з 14 до 13,7 особи) [3].

За сучасних умов, крім природного, скороченням населення в Миколаївській області є також трудова міграція. Отже, основними причинами такого стану є: економічна криза та її негативні соціально-економічні наслідки; зростання соціального напруження в родинах; втрата трудового та людського потенціалу, що обумовлені структурою міграційних потоків; поширеність нелегальної трудової міграції; недосконалість інформаційного

забезпечення міграційної політики. Структура правового врегулювання трудової міграції, ускладненої іноземним елементом, передбачає: міжнародні угоди у сфері трудової міграції; національне законодавство; правові акти волевиявлення учасників правовідносин, пов'язані з трудовою міграцією [3].

Для вирішення демографічних та міграційних проблем Миколаївської області потрібно здійснити ряд заходів, серед яких: здійснення практичних заходів з врегулювання освітньої міграції; виявлення талановитих осіб та забезпечення розвитку їхніх здібностей; розробка механізмів протидії негативним міграційним тенденціям творчих, і, особливо, креативних осіб, які можуть мати позитивний вплив на соціально-економічний розвиток області; покращення життя населення; соціальні заходи.

Вирішальна роль у регулюванні міграційних процесів як загалом в Україні, так і в Миколаївській області, належить управлінню соціально-економічними факторами, тобто такими умовами життя і трудової діяльності, які можуть змінюватися в результаті перерозподілу капітальних вкладень, фонду заробітної плати, суспільних форм споживання.

Список використаних джерел

1. Дацко О.І. Вплив міжнародної міграції на посилення загроз економічній безпеці держави. Проблеми зовнішньої міграції України та інших пострадянських держав: матеріали засідання круглого столу / Члени редколегії: М.І. Флейчук, У.В. Щурко, Н.І. Черкас, О.Б. Василиця. – Львів : Сполом, 2014. – С. 25–29.
2. [Електронний ресурс]. Режим доступу - <http://mkrada.gov.ua/content/demografichna-situaciya.html>
3. Малиновська О.А. Трудова міграція: соціальні наслідки та шляхи реагування.– К. : НІСД, 2019. – 40 с.

Науковий керівник: Христенко О.А., канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет